

Sygn. akt I PK 64/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 sierpnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Beata Gudowska (przewodniczący)

SSN Zbigniew Hajn (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z powództwa I.N.

przeciwko Instytutowi Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko
Narodowi Polskiemu w Warszawie

o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 22 sierpnia 2012 r.,

skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w K.

z dnia 1 września 2011 r., sygn. akt [...]

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w
K. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powódka I.N. domagała się zasądzenia od strony pozwanej Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie 31.034,80 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia. W uzasadnieniu pozwu wskazała, między innymi, że dekretem Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego została przywrócona na stanowisko prokuratora prokuratury rejonowej, pomimo, że nie toczyło się przeciwko niej postępowanie dyscyplinarne, a swoją pracę w Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w K. wykonywała należycie. Do 31 marca 2009 r. powódka otrzymywała wynagrodzenie odpowiadające wynagrodzeniu prokuratora apelacyjnego, a od 1 kwietnia 2009 r. wynagrodzenie prokuratora prokuratury rejonowej. W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości.

Wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2011 r. Sąd Rejonowy [...] w K. oddalił powództwo. Sąd ten ustalił, że powódka od 1 sierpnia 1995 r. zajmowała stanowisko prokuratora Prokuratury Rejonowej w M. W dniu 29 listopada 2000 r. powódka została powołana przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego na stanowisko prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w K. Pismem z 27 marca 2009 r. powódka na podstawie art. 47 ust. 4a ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424 z późn. zm., powoływanej dalej, jako „ustawa o IPN”), została z dniem 1 kwietnia 2009 r. przywrócona przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego na wcześniej zajmowane stanowisko prokuratora Prokuratury Rejonowej w M. Decyzja Prokuratora Generalnego poprzedzona została wnioskiem Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z 12 marca 2009 r., a także opinią dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z 11 marca 2009 r.

Sąd pierwszej instancji uznał, że art. 47 ust. 4a ustawy o IPN w brzmieniu obowiązującym w dacie przywrócenia powódki na wcześniej zajmowane stanowisko, stanowi *lex specialis* w stosunku do uregulowań ustawy

o prokuraturze, co znajduje potwierdzenie w jej art. 47 ust. 6, zgodnie z którym do prokuratorów Instytutu Pamięci Narodowej stosuje się przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1985 r. o prokuraturze (jednolity tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 7, poz. 39 ze zm.; powoływanej dalej, jako „ustawa o prokuraturze”) jedynie w sprawach nieuregulowanych ustawą o IPN. Przepis ten wyczerpująco wyliczał przesłanki przeniesienia prokuratora na wcześniej zajmowane stanowisko i wszystkie te przesłanki w niniejszej sprawie zaistniały. Możliwość przeniesienia prokuratora IPN na wcześniej zajmowane stanowisko należy do dyskrecjonalnej władzy Prokuratora Generalnego, a jego decyzja, wydana po spełnieniu formalnych wymogów wskazanych w przepisie, ma *stricte* uznaniowy charakter. Potwierdza to wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2009 r., II PK 131/08 (OSNP 2010 nr 15-16, poz. 185), w którego uzasadnieniu wskazano również, że stosunek pracy prokuratora, choć zgodnie z powołanym przepisem powstaje na skutek powołania, faktycznie jest stosunkiem pracy wynikającym z mianowania. Powyższe stanowisko wskazuje, zdaniem Sądu Rejonowego, na model funkcjonowania prokuratury, a w szczególności powoływania i odwoływania, a także awansowania prokuratorów wszystkich jednostek organizacyjnych. Nie ma też podstaw, aby inaczej interpretować art. 47 ust. 4a ustawy o IPN, a w szczególności normowanej nim możliwości przeniesienia prokuratora na poprzednio zajmowane stanowisko. Wobec tego, skoro decyzja Prokuratora Generalnego spełnia wszystkie wymagania formalne, nie ma podstaw do jej kwestionowania, a roszczenie powódki dotyczące odszkodowania za rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia nie zasługuje na uwzględnienie. Poza tym roszczenie to, zdaniem Sądu Rejonowego, nie zasługiwało na uwzględnienie także z tej przyczyny, że stosunek pracy nie uległ rozwiązaniu, lecz powódka została jedynie przywrócona na poprzednio zajmowane stanowisko prokuratora Prokuratury Rejonowej, zajmując jednak nadal stanowisko w strukturze Prokuratury. Odnosząc się natomiast do zarzutu powódki dotyczącego niekonstytucyjności art. 47 ust. 4a ustawy o IPN, Sąd pierwszej instancji wskazał, że wyrokiem z dnia 11 maja 2007 r. (K 2/07) Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że art. 47 ust. 4a i 4b ustawy o IPN jest zgodny z art. 2 i art. 10 Konstytucji oraz z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, a także z art. 45 Konstytucji w związku z art. 6 Konwencji.

W apelacji od powyższego wyroku powódka zarzuciła, między innymi, naruszenie art. 45 k.p. w związku z art. 118 i art. 47 ust. 2 ustawy o prokuraturze przez przyjęcie, że nie zostały naruszone przepisy o wypowiedaniu umowy o pracę, a także § 11 ust. 1 pkt 2 w związku z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.), przez błędne jego zastosowanie przy orzekaniu o kosztach postępowania i nieoparcie rozstrzygnięcia w tym zakresie na § 11 ust. 1 pkt 1 cytowanego rozporządzenia.

W uzasadnieniu apelacji powódka podniosła, że decyzja Prokuratora Generalnego podjęta na podstawie art. 47 ust. 4a ustawy o IPN miała charakter odwołania jej z zajmowanego stanowiska, wobec czego winna łączyć się z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia. Wymogu tego nie dopełniono, w związku z czym jej roszczenie o odszkodowanie na podstawie art. 43 w związku z art. 42 k.p. jest uzasadnione. Na podstawie powyższych zarzutów powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie powództwa i orzeczenie zgodnie z żądaniem pozwu i zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów postępowania za obydwie instancje, ewentualnie o uchylenie wyroku i o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji, z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Wyrokiem zaskarżonym rozpoznawaną skargą kasacyjną Sąd Okręgowy oddalił apelację powódki i zasądził od niej na rzecz Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie 900 zł tytułem kosztów postępowania odwoławczego. W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy podkreślił, że art. 47 ust. 4a ustawy o IPN, odmiennie niż przepisy ustawy o prokuraturze, reguluje tryb odwołania prokuratora z zajmowanego stanowiska. Unormowanie to, jako przepis szczególny ma pierwszeństwo przed regulacjami zawartymi w ustawie o prokuraturze. Ta ostatnia ustawa tryb przeniesienia prokuratora na inne stanowisko służbowe określa w art. 16a ust. 1, wprowadzającym ogólną zasadę, że przeniesienie prokuratora na inne miejsce służbowe może nastąpić tylko za jego zgodą. Wyjątki od tej zasady wprowadza art. 16a ust. 2,

pozwalający na przeniesienie prokuratora bez jego zgody. Zarówno zatem w przypadku przeniesienia na podstawie art. 16a o prokuraturze, jak i przywrócenia na podstawie art. 47 ust. 4a ustawy o IPN, dochodzi do przejścia prokuratora na inne miejsce służbowe. Odmienność przepisu art. 47 ust. 4a ustawy o IPN przejawia się jedynie w tym, że wprowadza on w tym zakresie odmienny tryb, przewiduje możliwość „przywrócenia na wcześniej zajmowane lub równorzędne stanowisko w powszechnej lub wojskowej jednostce prokuratury”. Nie może więc, w ocenie Sądu drugiej instancji, budzić wątpliwości, iż rozważany przepis jest regulacją kompletną, niewymagającą w zakresie jego normowania stosowania ustawy o prokuraturze. Sąd Okręgowy wskazał też, że przywrócenie powódki na podstawie art. 47 ust. 4a ustawy o IPN na wcześniej zajmowane stanowisko prokuratora Prokuratury Rejonowej w M. nie doprowadziło do odwołania jej i wygaśnięcia służbowego stosunku pracy, a powódka nadal wchodzi w skład korpusu prokuratury Rzeczypospolitej Polskiej, o którym stanowi art. 1 ust. 1 ustawy o prokuraturze. Skoro więc nie doszło do rozwiązania stosunku służbowego pracy powódki, to roszczenie odszkodowawcze dochodzone w niniejszym procesie nie znajduje podstawy w przepisach Kodeksu pracy. W tej sytuacji także zarzut apelacji skierowany przeciwko rozstrzygnięciu o kosztach zastępstwa procesowego należy uznać za chybiony.

Mając to na względzie, Sąd Okręgowy oddalił apelację i rozstrzygnął o kosztach procesu (w zakresie zastępstwa w drugiej instancji) na podstawie art. 385 i art. 98 i nast. k.p.c.

W skardze kasacyjnej powódka zaskarżyła wyrok Sądu Okręgowego w całości, zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, tj.: (-) art. 47 ust. 4a ustawy o IPN, przez błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że przepis ten jest regulacją kompletną, niewymagającą stosowania ustawy o prokuraturze, a w dalszej kolejności przepisów prawa pracy, co skutkowało błędnym wnioskiem, że roszczenie odszkodowawcze dochodzone w niniejszym procesie nie znajduje podstawy w art. 45 w związku z art. 42 k.p., które powinny mieć zastosowanie, gdyż na skutek bezprawnego działania pozwanego doszło do zmiany warunków pracy i płacy powódki bez wymaganego prawem ich wypowiedzenia; (-) § 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz

ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu, przez błędną wykładnię prowadzącą do ustalenia wysokości zasądzonych od powódki kosztów postępowania na podstawie stawki określonej w § 11 ust. 1 pkt 2 w związku z § 6 pkt 5 cytowanego rozporządzenia i powielenie przez to uchybienia popełnionego w tej sprawie przez Sąd pierwszej instancji, podczas gdy przedmiot niniejszego postępowania determinował ustalenie jego kosztów przy zastosowaniu stawki minimalnej określonej w § 11 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia. Skarżąca wniosła o uchylenie i zmianę zaskarżonego wyroku, przez uwzględnienie powództwa i orzeczenie zgodnie z żądaniem pozwu, a w związku z tym zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania we wszystkich instancjach, a w wypadku nieuwzględnienia skargi w zakresie rozstrzygnięcia określonego żądaniem pozwu, o zmianę wyroku w odniesieniu do wysokości zasądzonych od powódki kosztów postępowania.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że nie można podzielić poglądu Sądu Okręgowego, że art. 47 ust. 4a ustawy o IPN jest regulacją kompletną i jego właściwe wykonanie nie wymaga stosowania przepisów ustawy o prokuraturze, a w dalszej kolejności przepisów Kodeksu pracy. Ustawa o prokuraturze każdemu prokuratorowi, także z pionu śledczego IPN, gwarantuje niezależność, co wyraża się, między innymi w zakazie przenoszenia prokuratora na inne miejsce służbowe bez jego zgody. Art. 47 ust. 4a ustawy o IPN stanowi bez wątpliwości wyjątek od tej zasady, nie można jednak wyjątku tego interpretować tak szeroko jak czyni to Sąd Okręgowy. Nie można przede wszystkim zgodzić się z poglądem, że przepis ten wyłącza inne przepisy gwarantujące prokuratorowi pionu śledczego IPN równe traktowanie w zatrudnieniu przewidziane w Konstytucji, ustawie o prokuraturze i w Kodeksie pracy. Wbrew pogładowi Sądu Okręgowego, nie reguluje on wystarczająco sytuacji prokuratora IPN przywróconego na zajmowane wcześniej stanowisko w powszechnej czy wojskowej jednostce prokuratury. Nie ulega bowiem wątpliwości, że w związku z jego zastosowaniem dochodzi do zmiany stosunku pracy prokuratora IPN zarówno w zakresie jego statusu prawnego, jego wynagrodzenia, a wreszcie miejsca świadczenia pracy. Wprowadzając możliwość tak daleko idącej modyfikacji tego stosunku, przepis ten nie zawiera żadnych gwarancji odnoszących się do nabytych przez prokuratora IPN

uprawnień. Z tego powodu nie można przyjąć, że przywrócenie prokuratora IPN na wcześniej zajmowane stanowisko, o którym mowa w art. 47 ust. 4a ustawy o IPN jest samodzielną i kompletną konstrukcją prawną uregulowaną w tym przepisie, nie wymagającą stosowania unormowanego w kodeksie pracy wypowiedzenia warunków pracy lub płacy. Przeciwnie, przyjęć należy, że zakres modyfikacji stosunku pracy powódki był tak istotny, że wymagał zastosowania wypowiedzenia zmieniającego i umożliwienia powódce nieprzyjęcia nowych, niekorzystnych dla niej warunków pracy i płacy. Skoro zatem art. 47 ust. 4a ustawy o IPN nie jest kompletny, to zgodnie z art. 47 ust. 6 ustawy o IPN i art. 118 w związku z art. 47 ustawy o prokuraturze, jego wykonanie winno nastąpić z zachowaniem rygorów Kodeksu pracy. Dochodzone przez powódkę roszczenie ma więc pełne oparcie w art. 45 w związku z art. 42 k.p., albowiem pozwany nie dopełnił wobec wynikających z tych przepisów obowiązków. W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od powódki kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jest uzasadniona. W pierwszej kolejności należy zauważyć, że powódka dokładnie określiła w pozwie żądanie w postaci zasądzenia świadczenia pieniężnego w wysokości 31.034,80 zł oraz przytoczyła okoliczności faktyczne, które je uzasadniają. W tej sytuacji nie ma znaczenia to, że w pozwie żądała zasądzenia wskazanej kwoty jako odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia, a następnie (w apelacji) twierdziła, że odszkodowanie to przysługuje jej z tytułu naruszenia przez stronę pozwaną przepisów o wypowiedzeniu umowy o pracę w związku z niezachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, który należało zastosować na podstawie art. 70 k.p., ponieważ, jej zdaniem, decyzja Prokuratora Generalnego podjęta w stosunku do niej miała charakter odwołania jej z zajmowanego stanowiska. W świetle art. 187 k.p.c. należy bowiem przyjąć, że jeżeli z powołanych w pozwie okoliczności faktycznych wynika, że roszczenie jest uzasadnione w całości bądź w części, to należy go w takim zakresie uwzględnić, chociażby powód nie wskazał podstawy prawnej albo

przytoczona przez niego podstawa okazała się błędna. Powód powinien określić żądanie oraz jego podstawę faktyczną, a do sądu należy rozważenie możliwych podstaw prawnych powództwa, choćby niewskazanych przez powoda. Natomiast sąd drugiej instancji – bez względu na stanowisko stron oraz zakres zarzutów – powinien zastosować właściwe przepisy prawa materialnego, a więc także usunąć ewentualne błędy prawne sądu pierwszej instancji, nawet, gdy nie zostały one prawidłowo wytknięte w apelacji (por. np. wyroki SN z: 4 października 2002 r., III CZP 62/02, OSNC 2004, nr 1, poz. 7; 18 września 2003 r., I PK 280/02, niepublikowany; 16 września 2009 r., II CSK 189/09, LEX nr 564981; 24 sierpnia 2009 r., I PK 32/09, LEX nr 548916). Na marginesie należy dodać, że z tego też względu, w postępowaniu kasacyjnym strona może powoływać zarzuty naruszenia prawa materialnego, których nie podnosiła w toku wcześniejszego postępowania, jakkolwiek może to czynić wyłącznie w odniesieniu do stanu faktycznego sprawy stanowiącego podstawę zaskarżonego wyroku – art. 398¹³ § 2 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2006 r., I PK 299/05, OSNP 2007 nr 15-16, poz. 214 i orzeczenia tam powołane). Tymczasem Sąd Okręgowy uznał, podobnie jak Sąd pierwszej instancji, że skoro przywrócenie powódki na podstawie art. 47 ust. 4a ustawy o IPN na wcześniej zajmowane stanowisko prokuratora Prokuratury Rejonowej w M. spełniało wymagania określone tym przepisem i nie doprowadziło do rozwiązania służbowego stosunku pracy, to roszczenie odszkodowawcze dochodzone w procesie było bezzasadne. Sąd uznał zatem, że żądanie zapłaty przedstawione w powództwie wiązało się tylko z zarzutem wadliwego rozwiązania stosunku pracy i nie rozważył innych możliwych podstaw prawnych roszczenia powódki.

Art. 47 ust. 4a ustawy o IPN w brzmieniu obowiązującym w okresie objętym sporem stanowił, że „Prokurator Generalny może przywrócić na wcześniej zajmowane lub równorzędne stanowisko w powszechnej lub wojskowej jednostce prokuratury prokuratora Głównej Komisji i oddziałowej komisji, co do którego Prezes Instytutu Pamięci wystąpił, po zasięgnięciu opinii Dyrektora Głównej Komisji, z takim wnioskiem. Złożenie wniosku nie jest związane z postępowaniem dyscyplinarnym.” Przepis ten, co trafnie podniesiono w skardze kasacyjnej, nie jest unormowaniem kompletnym. Nie powinno jednak budzić wątpliwości, że określa on szczególną, mającą

zastosowanie tylko do prokuratorów IPN formę zmiany warunków ich zatrudnienia (służby), następującej w drodze jednostronnego aktu Prokuratora Generalnego. Rozważany przepis określa tryb rozważanej zmiany oraz jej konsekwencje, w postaci zmiany stanowiska, z czym wiąże się zmiana miejsca świadczenia pracy. Ze zmianą stanowiska może się również wiązać zmiana wynagrodzenia. Zmiana wynagrodzenia nastąpi zwłaszcza wtedy, gdy, jak w przypadku powódki, „przywrócenie” na wcześniej zajmowane lub równorzędne stanowisko, oznacza powrót na stanowisko niższe niż stanowisko prokuratora prokuratury apelacyjnej, z którym, zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy o IPN, zrównane są wynagrodzenia prokuratorów oddziałowych komisji ścigania zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Nie ma podstaw do uznania, że prokuratorzy „przywróceniu” na wcześniej zajmowane lub równorzędne stanowisko w powszechnej jednostce Prokuratury zachowują wynagrodzenie przysługujące im w czasie pełnienia służby w IPN. Wysokość wynagrodzenia prokuratorów poszczególnych kategorii jednostek organizacyjnych prokuratury jest zdeterminowana przez przepisy (zob. zwłaszcza art. 62 ustawy o prokuraturze), a zgodnie z art. 62 ust. 1 ustawy o prokuraturze, „wynagrodzenie zasadnicze prokuratorów równorzędnych powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury jest równe i stanowi, odpowiednio do rangi stanowiska prokuratora, wielokrotność kwoty bazowej, której wysokość ustaloną według odrębnych zasad określa ustawa budżetowa; wysokość wynagrodzenia prokuratorów równorzędnych jednostek organizacyjnych różnicuje staż pracy i pełnione funkcje. W tej sytuacji niekompletność rozważanego unormowania przejawia się w braku określenia okresu wypowiedzenia (uprzedzenia), pozwalającego pracownikowi na przygotowanie się do mającej nastąpić zmiany warunków pracy. Należy przypomnieć w związku z tym, że zgodnie z ustalonym poglądem Sądu Najwyższego, zasadą prawa pracy jest dopuszczalność jednostronnego obniżenia przez pracodawcę wynagrodzenia pracownika wyłącznie za wypowiedzeniem. Dlatego, w razie braku określenia przez przepisy prawa dopuszczające jednostronne obniżenie przez pracodawcę wynagrodzenia okresu wypowiedzenia, należy na zasadzie analogii stosować odpowiednie przepisy o wypowiedzeniu warunków pracy lub płacy. Zasadę tę Sąd Najwyższy stosował w dotychczasowym orzecznictwie do wypadków jednostronnego obniżenia przez pracodawcę wynagrodzenia w pozaumownych

stosunkach pracy (z mianowania i wyboru), w których przepisy prawa nie przewidywały okresu wypowiedzenia warunków płacy. W uchwale z dnia 8 kwietnia 1998 r., III ZP 5/98 (OSNP 1998 nr 22, poz. 647), Sąd Najwyższy przyjął, że wynagrodzenie mianowanego nauczyciela zawyżone w stosunku do przepisów płacowych nie podlega zmianie w trybie art. 39 ust. 1 Karty Nauczyciela, lecz wymaga uprzedzenia równego okresowi wypowiedzenia. Wykluczając stosowanie do nauczycieli mianowanych art. 42 k.p., Sąd Najwyższy w uzasadnieniu tej uchwały stwierdził, że art. 42 § 2 k.p. trzeba wobec nauczycieli mianowanych stosować "odpowiednio", a skoro brakuje do tego ustawowego upoważnienia, to w grę wchodzi jedynie zastosowanie powołanego przepisu w drodze analogii. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2006 r., II PK 27/06 (OSNP 2007 nr 23 – 24, poz. 344), stwierdzono, że rada miasta może obniżyć wynagrodzenie burmistrza ustalone na początku jego kadencji z zachowaniem okresu równego okresowi wypowiedzenia, podkreślając, że systemowa analiza przepisów prawa pracy prowadzi do wniosku, że zasadą (prawa pracy) jest konieczność zachowania odpowiedniego okresu między wprowadzeniem dopuszczalnej zmiany warunków płacy na niekorzyść pracownika, a skutkiem w postaci obniżenia wynagrodzenia. Skoro do stosunku pracy z wyboru nie można stosować wprost art. 42 k.p., a jest w nim dopuszczalne jednostronne obniżenie przez pracodawcę wynagrodzenia pracownika, to może to nastąpić tylko z zachowaniem okresu uprzedzenia równego okresowi wypowiedzenia. Wypowiedzenie zmieniające jest czynnością prawną złożoną, nie ma więc przeszkód, aby w drodze analogii w takiej sytuacji stosować ten przepis, ale wyłącznie w zakresie ustanawiającym zachowanie okresu wypowiedzenia co do wywołania skutku w postaci obniżenia wynagrodzenia pracownika. Również w wyroku z dnia 6 stycznia 2010 r., I PK 130/09 (LEX nr 558223) Sąd Najwyższy przyjął, że przekształcenie *ex lege* - z mocy art. 110 w związku z art. 111 ustawy z dnia 24 sierpnia 2006 r. o służbie cywilnej - stosunków pracy z mianowania na umowne stosunki pracy nie daje możliwości "z dnia na dzień" zmiany na niekorzyść wynagrodzenia pracownika, a wymaga zachowania stosownego uprzedzenia. Podobnie w wyrokach z dnia 13 stycznia 2010 r., II PK 175/09, LEX nr 821142 i 10 marca 2011 r., II PK 245/10, LEX nr 817525, Sąd Najwyższy uznał, że "przeniesienie", o którym mowa w art. 81 ust. 1

ustawy z dnia 24 sierpnia 2006 r. o państwowym zasobie kadrowym i wysokich stanowiskach państwowych (Dz.U. Nr 170, poz. 1217 ze zm.), nie stanowi wypowiedzenia zmieniającego w rozumieniu art. 42 k.p., jednakże jeżeli prowadzi do obniżenia dotychczasowego wynagrodzenia, powinno być dokonane za stosownym uprzedzeniem, a w razie jego braku uzasadnione jest żądanie przez pracownika przeniesionego zasądzenia odszkodowania przy odpowiednim zastosowaniu art. 45 § 2 k.p. i 47¹ k.p.

Nie ma powodów, które uzasadniałyby odstąpienie od przedstawionej wyżej zasady w sytuacjach takich, jak występująca w niniejszej sprawie. Przeciwnie, sytuacja prokuratora „przywróconego na wcześniej zajmowane stanowisko”, tj. znajdującego się w sytuacji takiej jak powódka, ulega radykalnej zmianie w odniesieniu zwłaszcza do miejsca pracy, zakresu obowiązków i wynagrodzenia. Zmiany te są szczególnie dotkliwe dla osób, które pracując w strukturach IPN przez długi okres (powódka od 1 sierpnia 1995 r. do 27 marca 2009 r.), były przez ten czas wyłączone z normalnego rozwoju i awansu w strukturach powszechnej prokuratury, a Prokurator Generalny przenosi je na dawne stanowisko z dnia na dzień bez podania powodów swojej decyzji. Poza tym należy wziąć pod uwagę, że w świetle ustawy o prokuraturze, nawet w wypadkach delegowania prokuratora do innej jednostki organizacyjnej prokuratury na okres dłuższy niż rok (co przy delegowaniu na czas dłuższy niż sześć miesięcy wymaga jego zgody) może on być odwołany z delegacji jedynie za trzymiesięcznym uprzedzeniem (art. 50 ust. 1 – 3). Można przy tym twierdzić, że powołanie prokuratora powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury na stanowisko prokuratora Głównej lub oddziałowej komisji, zbliża się do delegowania prokuratora na czas nieokreślony (art. 50 ust. 1 i 3 ustawy o prokuraturze). Względy te przemawiają za uznaniem, że „przywrócenie na wcześniej zajmowane stanowisko” mogło być dokonane tylko za stosownym wypowiedzeniem (uprzedzeniem). Wynika stąd, że powódce przysługuje roszczenie o zapłatę kwoty rekompensującej jej szkodę poniesioną wskutek niewypłacania jej wynagrodzenia w wysokości należnej w okresie wypowiedzenia (uprzedzenia). W braku dotyczących tej kwestii rozważań Sądów orzekających merytorycznie w niniejszej sprawie oraz odpowiednich zarzutów kasacyjnych, Sąd Najwyższy, pozostając w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw skargi kasacyjnej (art. 398¹³ § 1 k.p.c.) nie jest

władny do zajęcia stanowiska w kwestii podstawy prawnej takiego roszczenia. W szczególności bowiem bezpodstawny okazał się zarzut naruszenia przez Sąd drugiej instancji art. 45 w związku z art. 42 k.p. Pełnomocnik skarżącej nie zauważył, że zarówno art. 45, jak i 42 k.p. składają się z kilku paragrafów zawierających osobne i dotyczące różnych kwestii unormowania. Wobec tego powołanie ich w skardze w całości oraz bez wskazania postaci naruszenia (błędna wykładnia lub niewłaściwe zastosowanie) uniemożliwia Sądowi Najwyższemu ocenę tego zarzutu, tym bardziej, że wątpliwości w tym zakresie nie zostały usunięte w uzasadnieniu podstaw skargi. Tymczasem Sąd Najwyższy, działając jako sąd kasacyjny nie jest uprawniony do samodzielnego konkretyzowania zarzutów lub stawiania hipotez co do tego, jakich przepisów (w tym przypadku paragrafów) dotyczy podstawa skargi. W tej sytuacji ocena prawidłowości zaskarżonego wyroku może być dokonana wyłącznie w świetle rozpatrywanego zarzutu błędnej wykładni art. 47 ust. 4a ustawy o IPN. Należy jednak wskazać, że, zgodnie z powołanymi wyżej orzeczeniami Sądu Najwyższego, niekompletność (luka) w uregulowaniu zmiany stosunku pracy powinna zostać wypełniona, w razie stwierdzenia braku przepisów bezpośrednio regulujących tę kwestię, na zasadzie analogii.

Na koniec należy stwierdzić, że zasadne okazały się także zarzuty naruszenia w zaskarżonym orzeczeniu § 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm., - zob. uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2011 r., I PZP 6/10, OSNP 2011 nr 21-22, poz. 268 oraz postanowienie SN z dnia 6 grudnia 2011 r., I PZ 30/11, niepublikowane).

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego - na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w związku z 398²¹ k.p.c.

/tp/